

Sygnatura akt III U 1285/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 04 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Elżbieta Majewska**

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Alina Darul

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 04 lutego 2014 r. w Koninie

sprawy **J. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o **emeryturę**

na skutek odwołania J. K.

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 17.10.2013r. znak: (...)

1. O d d a l a o d w o ł a n i e.

2. Zasądza od odwołującego na rzecz organu rentowego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 1285/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 października 2013 roku, znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. przyznał J. K. emeryturę od dnia 1 września 2013 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jako podstawę przyznania emerytury organ rentowy powołał przepis art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach a FUS, a wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej i wyniosła ona 2.931,02 złotych. Jednocześnie w decyzji tej wskazano, że w związku ze zbiegiem prawa do świadczeń wnioskodawcy przysługuje emerytura w wysokości 100% w kwocie 2.931,02 zł oraz renta w wysokości 50% w kwocie 1.245,30 zł. Razem brutto świadczenia te wynoszą 4.176,32 zł brutto.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył J. K. domagając się naliczenia i wypłacenia należności z tytułu przysługującej mu emerytury po ukończeniu 55 roku życia oraz 60 roku życia. Odwołujący podniósł, iż nigdy nie był informowany o tym, że przysługuje mu prawo do przyznania emerytury po emeryturze po osiągnięciu 55 lat i 60 lat.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wskazując, że zgodnie z przepisem art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wypłaca się od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję. Wniosek o wypłatę świadczenia został złożony przez odwołującego w dniu 25 września 2013 roku, a zatem zgodnie z powołanym przepisem świadczenie należało przyznać od dnia 1 września 2013 roku.

Na rozprawie w dniu 4 lutego 2014 roku J. K. sprecyzował odwołanie podnosząc, że emerytura winna być przyznana co najmniej od maja 2011 roku, kiedy to ukończył 60 lat.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koninie ustalił i zważył, co następuje:

J. K., ur. (...), nabył prawo do emerytury górniczej od dnia 10.08.2002 r. (decyzja z dnia 12.03.2002 r.). Wypłata emerytury była początkowo zawieszona bowiem ubezpieczony kontynuował zatrudnienie bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy jednakże od dnia 1.04.2002 r. , po rozwiązaniu stosunku pracy organ rentowy podjął wypłatę emerytury wnioskodawcy i przeliczył jej wysokość (decyzja z dnia 5.04.2002 r.). Po przyznaniu emerytury i podjęciu jej wypłaty wnioskodawca nie podejmował dalszego zatrudnienia i nie podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu.

W dniu 9.12.2009 r. J. K. złożył wniosek do ZUS o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. Do wniosku dołączył m.in. decyzję (...)Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w K. z dnia 29.10.2007 r. o stwierdzeniu choroby zawodowej. Decyzją z dnia 27 kwietnia 2010 roku, znak: (...) (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał odwołującemu, od dnia 1 grudnia 2009 roku, prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową na okres do dnia 28 lutego 2013 roku. Jednocześnie organ rentowy dokonał zbiegu przysługujących ubezpieczonemu świadczeń i przyznał rentę z tytułu choroby zawodowej w 100% oraz połowę przysługującej emerytury.

W dniu 25 września 2013 roku J. K. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o przyznanie emerytury po emeryturze uwagi na osiągnięcie 60 roku życia. We wniosku tym odwołujący podkreślił, że nie pracuje i nie pracował po przyznaniu emerytury.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego ustalił, że odwołujący legitymuje się – na dzień 1 stycznia 1999 roku – składkowym i nieskładkowym w wymiarze 25 lat, w tym okresem 15 lat pracy w warunkach lub szczególnym charakterze. Nadto ustalił, że J. K. ukończył wiek emerytalny i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Zaskarżoną decyzją organ rentowy uwzględnił złożony przez ubezpieczonego wniosek i przyznał mu prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS od dnia 1 września 2013 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jednocześnie ustalił wysokość emerytury zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumentację zebraną w aktach organu rentowego.

Treść dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu, nadto nie była ona kwestionowana przez żadną ze stron postępowania. Odwołujący potwierdził, że wcześniej tj. przed dniem 25.09.2013 r. nie składał wniosku o przyznanie mu emerytury po emeryturze bowiem nie wiedział o takim uprawnieniu i wywodził, że to organ rentowy powinien był poinformować go o takim prawie.

W przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości, że zaskarżoną decyzją przyznano wnioskodawcy emeryturę a więc uwzględniono wniosek. Ubezpieczony nie kwestionował też wysokości ustalonej emerytury ani zbiegu przysługujących mu świadczeń. Domagał się natomiast by wypłata emerytury nastąpiła od dnia kiedy spełnił warunki do jej nabycia , a więc co najmniej od ukończenia lat 60 tj. od 18.05.2011 r. Istotą sporu w przedmiotowej sprawie było więc od kiedy organ rentowy powinien wypłacić wnioskodawcy przyznane świadczenie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U.

z 2009 roku, Nr 157, poz. 1227 j.t.), postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

W myśl art. 116 ust. 1a ustawy, postępowanie o emeryturę wszczyna się z urzędu, jeżeli wiek emerytalny dla uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego określają przepisy art. 24 ust. 1a i 1b oraz art. 27 ust. 2 i 3.

Zgodnie natomiast z treścią przepisu art. 129 ust.1 powołanej ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Przytoczone powyżej uregulowania wskazują zatem, że generalną zasadą prawa emerytalno – rentowego jest, iż świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Czym innym jest bowiem data nabycia prawa do świadczenia, a czym innym data podjęcia jego wypłaty.

Reguła powyższa wyklucza więc jednocześnie możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, tj. za okres po nabyciu prawa, a przed złożeniem wniosku, co w literaturze przedmiotu uzasadnia się zapobieganiem powstawaniu zjawiska kapitalizacji świadczeń. Prawo do świadczeń może być realizowane dopiero po zgłoszeniu do właściwego organu rentowego wniosku o przyznanie prawa. Inicjatywa należy zawsze do ubezpieczonego (vide m.in.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 lutego 2013 roku, III AUa 1088/12, publ. LEX nr 1314860).

Pomimo zatem, że nie budzi wątpliwości stanowisko, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma jedynie charakter deklaratoryjny, samo spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia in abstracto nie stanowi podstawy do wypłaty świadczenia. Podstawę taką – jak już wskazano – zgodnie z treścią powołanego art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stanowi wniosek o przyznanie świadczenia, a zatem niewątpliwie ustawodawca przypisał decydującą rolę woli uprawnionego, który nawet jeżeli spełnia warunki nabycia prawa do świadczenia, nie musi z niego korzystać. Konsekwencją tego jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty, a ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównania świadczenia osobom, które wystąpiły z wnioskiem o nie później, niż nabyły do niego prawo (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 stycznia 2013 roku, sygn. III AUa 782/12, publ. LEX 1246770).

Z akt organu rentowego wynika niezbicie, że odwołujący J. K.

z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury po emeryturze wystąpił dopiero w dniu 25 września 2013 roku (okoliczność tę przyznał także sam odwołujący na rozprawie w dniu 4 lutego 2014 roku), wcześniej takiego wniosku nie składał, a więc nie było podstaw by organ rentowy wydał w tym zakresie decyzję. Nie zachodzą też w sprawie okoliczności wskazane w przepisach, które stanowiłyby podstawę do działania przez organ rentowy z urzędu. W świetle więc przytoczonych regulacji pozwany organ rentowy może wypłacić wnioskodawcy emeryturę nie wcześniej niż od miesiąca, w którym złożył wniosek o to świadczenie nawet pomimo tego, że już wcześniej spełnił przesłanki stażowe i wiekowe do jego nabycia.

Okoliczność, że odwołujący nie wiedział o przysługującym mu prawie nie zmienia powyższej oceny. Podkreślić bowiem trzeba, że zgodnie z ugruntowanym w judykaturze stanowiskiem Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ma obowiązku informowania potencjalnych zainteresowanych o możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę. Obowiązek taki nie wynika ani z przepisów ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ani też z przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2008 roku, III UK 93/07, publ. LEX nr 500068).

Wskazać należy, że uprawnienia wynikające z systemu zabezpieczenia społecznego, w tym prawo do emerytury – także wcześniejszej – są wyczerpująco uregulowane w przepisach powszechnie obowiązującego prawa. Jedną z zasad demokratycznego państwa prawnego jest wymóg jawności prawa, rozumiany w ten sposób, że akty prawne obowiązują dopiero po ich ogłoszeniu w stosownym organie promulgacyjnym i upływie *vacatio legis*, tak, aby zainteresowane podmioty miały możliwość i czas na zapoznanie się z obowiązującym stanem prawnym. Dotyczy to zarówno obowiązków nakładanych przez rozmaite podmioty, jak i przysługujących im uprawnień. W związku z zasadą jawności obowiązuje również zasada „*ignorantia iuris nocet*” („nieznajomość prawa szkodzi”), podkreślająca, że osoby uczestniczące w obrocie prawnym powinny wykazać się aktywnością w ustaleniu swojej sytuacji prawnej.

Przytoczone powyżej rozważania czynią – jak już podkreślono – niezasadnymi wszelkie twierdzenia odwołującego, w których za skutki swojego zaniechania, tj. złożenia wniosku o przyznanie prawa do emerytury przed ukończeniem 60 roku życia, obciąża pozwany organ rentowy. Jednocześnie pokreślić trzeba, że ustalenia odwołującego w zakresie prawidłowości wypłacania świadczenia emerytalnego w zbiegu ze świadczeniem rentowym bądź przeliczenia świadczenia emerytalnego nie mogą być traktowane jako wniosek o przyznanie prawa do emerytury w związku z ukończeniem 60 roku życia.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako nieuzasadnione (punkt 1. wyroku).

Ponadto, na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) Sąd zasądził od odwołującego na rzecz organu rentowego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt 2. wyroku).

SSO Elżbieta Majewska